

TOTA UNA VIDA PER RECORDAR

Núria Pradas

Columna

Premi Ramon Llull

NÚRIA PRADAS
TOTA UNA VIDA
PER RECORDAR

Premi Ramon Llull 2020

COL·LECCIÓ CLÀSSICA
PRIMERA EDICIÓ: MARÇ DEL 2020
© NÚRIA PRADAS ANDREU, 2020
© COLUMNA EDICIONS, LLIBRES I COMUNICACIÓ, S.A.U.
AV. DIAGONAL, 662-664 - 08034 BARCELONA
ISBN: 978-84-664-2632-9
DIPÒSIT LEGAL: B. 3.310-2020
FOTOCOMPOSICIÓ: GRUP62

www.columnaedicions.cat

Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra, que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro (Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com; 91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.

El paper utilitzat per imprimir aquest llibre està qualificat com a ecològic i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.

CAPÍTOL I

Els oblidats

El paisatge desfilava veloç davant els ulls de la Sophie, que el veia passar amb el cap repenjat a la finestrella del tren.

L'aire dins del vagó ronsejava tebi i humit.

Va aclucar els ulls i es va deixar acaronar pel sol que entrava a pleret a través del vidre. A l'instant, tot d'imatges li van llampeguejar al cervell. Imatges d'aquell futur tan desitjat que havia anat bastint en els seus somnis nit a nit, durant mesos, i que de mica en mica s'havia convertit en una obsessió en què s'estancaven tots els seus pensaments.

Sabia que per assolir el seu objectiu li calia renunciar a moltes coses. Estava disposada a abandonar el redós de la llar familiar, els amics i, en definitiva, la seguretat de la ciutat coneguda i estimada. El bressol dels seus records.

I tant que havia dubtat i que havia tingut por. Per descomptat que la incertitud l'havia mantinguda en vetlla moltes nits. Però havia aconseguit afrontar els dubtes i havia exorcitzat la incertesa i els temors. I, aleshores, un cel diàfan s'havia obert davant seu i havia tingut la seguretat que allò era el que volia. Per damunt de tot i costés el que costés. Estava disposada a qualsevol sacrifici, fins i tot a aquell, el primer, el llarg viatge de Nova York a la costa Oest. I és que per arribar a Los Angeles calia passar tres llargs dies, amb les interminables nits, en un tren sorollós i calorós, menat per una locomotora de vapor que ho empolegava tot.

La Sophie no comptava, però, amb la duresa de les setmanes prèvies a la seva marxa. I encara que la distància que marcava el ritme constant del tren engrunava els records i els deixava enrere, tot el que havia viscut, sobretot les darreres hores, li tornava al cap i l'enfondia en una sensació de buidor que se li clavava al pit com un fibló esmolat.

«Aquests temps infeliços demanen la construcció de plans que descansin sobre els oblidats, sobre els desorganitzats, unitats indispensables del poder econòmic; plans com els del 1917, que es construïxen de baix a dalt i no de dalt a baix, que posen la seva fe en l'home oblidat, en la part inferior de la piràmide econòmica...».

Aquella tarda del 7 d'abril del 1932, des d'Albany, Nova York, el governador de l'estat i candidat a la presidència dels Estats Units, Franklin D. Roosevelt, difonia a través de les ones sonores un missatge a la nació. El candidat, a diferència de l'actual president Hoover, prometia afrontar els reptes de la gravíssima crisi que afectava tots els sectors econòmics del país aportant solucions que possessin remei a la tràgica situació de les capes socials més desafavorides socialment, les que estaven patint més en la seva pròpia pell el crac econòmic.

El matrimoni Simmons, fidel als seus costums inalterables, seia —com cada tarda a la mateixa hora— a la sala d'estar de casa mentre esperaven l'arribada de les filles per sopar en família. Com cada tarda, també, en Joseph Simmons ocupava la butaca d'orelles encarada a la llar de foc tot llegint *The New York Times* amb la remor de l'aparell de ràdio de fons, mentre la seva dona, la Vera, seia al sofà de tres places col·locat d'esquena a la galeria amb les agulles de fer mitja a les mans.

Els Simmons i les seves dues filles, l'Elionor i la Sophie, vivien a 74 Street, gairebé a la cantonada amb l'Amsterdam Avenue, en ple Upper West Side. L'edifici formava part d'una filera de cases, una típica *townhome* de pedra marró, una construcció dominant al barri i que, com altres edifi-

cacions d'aquest estil tan comú als barris històrics de Nova York, havia estat construïda en les primeres dècades del segle xx per allotjar una classe mitjana creixent.

La casa dels Simmons, en concret, era un agradable habitatge d'estil angloitalià. Com a les cases veïnes, s'accedia a la porta d'entrada per una escala amb baranes de ferro forjat. A sota de l'entrada principal, s'ubicava l'accés a un soterrani anglès. A la primera planta, on s'obrien grans finestres arquejades, hi havia un ampli vestíbul d'on arrenca-va l'escala que menava als pisos superiors. A banda i banda de l'escala hi havia dues sales, on, fins feia dos anys i mig, en Joseph Simmons, un metge molt conegut i sol·licitat entre els veïns, hi tenia el despatx i el consultori.

Sens dubte, la joia de la casa era la galeria de ferro colat que adornava la gran sala del primer pis. A la sala de la galeria, com sempre l'havien anomenat els Simmons, la família hi feia vida. Allà hi havia la llar de foc, l'aparell de ràdio, els còmodes sofàs i butaques, i les flonges catifes on durant anys s'havien aplegat per llegir, parlar, rebre les visites i celebrar els dies especials. Aquell espai lluminós era l'escenari de la vida familiar i social dels Simmons, que, fins feia molt poc, havia estat plena i força brillant.

Però tot havia canviat després que aquell Di-

jous Negre de memòria infausta, el 29 d'octubre del 1929, capgirés la vida de milers i milers d'americans.

Només una setmana després del crac, la Borsa havia perdut els guanys de tot un any. Unes pèrdues que rondaven els divuit bilions de dòlars i que ni la intervenció de la banca, ni dels gegants financers com els Rockefeller ni els ànims que mirava d'insuflar a la població el president Hoover no havien pogut aturar.

A la primera onada de suïcidis d'inversors que havien perdut autèntiques fortunes en poques hores, hi va seguir la falta de crèdits. Els creditors que havien vist com les seves inversions es volatilitzaven no podien pagar els préstecs i els bancs no podien cobrar. Van minvar les reserves bancàries, i això va repercutir en els petits estalviadors i les empreses més febles, que van començar a tancar en cadena.

Després del crac de la Borsa, el doctor Simmons no tan sols havia perdut els estalvis de tota una vida, sinó gran part dels seus pacients, que ara acudien a ell només en cas de necessitat extrema. La seva activitat professional havia quedat reduïda a fer escadusseres visites a domicili i, per aquest motiu, s'havia vist obligat a tancar el consultori, que només li comportava despeses. Era per això que el món de la Vera Simmons, abans tan ple i

brillant, de sobte semblava colgat per una llum somorta que amarava la seva vida d'incertesa. I potser per això s'havia aixoplugat darrere d'un sòlid mur d'indiferència. S'entrenava cada dia en l'art de simular que tot seguia igual i poques vegades expressava amb paraules la seva amargor. S'havia fet forta en aquella sala i feia l'impossible per conservar-la inalterable, inassequible a la decadència que s'anunciava. Allà, en efecte, res no havia canviat. A l'ampit de la galeria, les torretes amb azalees, peònies i, per descomptat, roses novaiorqueses perfumaven la sala com ho havien fet sempre. Com en els millors temps. I les cortines de puntes garbellaven la llum i distanciaven la Vera d'aquell món convuls que no entenia.

En Joseph havia plegat el diari, que reposava ara a la seva falda, i tenia tota l'atenció posada en el que deia el governador de l'estat:

«Hi ha persones que suggereixen que una despesa enorme de fons públics per part del govern federal i dels governs estatals i locals podria resoldre completament el problema de l'atur. Però és evident que encara que poguéssim recaptar milers de milions de dòlars i invertir-los en obres públiques no podríem donar feina als entre set i deu milions de persones que avui no en tenen...».

I, aleshores, va arribar la Sophie. La resplendor del sol que es filtrava a través de les cortines blanques de la galeria va semblar que la sortia a rebre. Tota la sala va quedar immersa en una claror rosada com les seves galtes. Li brillaven els ulls.

En Joseph va apagar la ràdio.

La Sophie estava a punt de graduar-se a la Washington Irving High School. S'havia especialitzat en disseny; tenia ànima d'artista. Ho havia demostrat des de ben petita i a la Washington Irving havia destacat pel seu talent com a dibuixant. Aquest fet omplia d'orgull en Joseph, que gaudia amb tot el que feia la seva filla; n'era el principal admirador. En canvi, havia deixat la Vera pertorbada.

La Vera era una dona que necessitava entendre les coses: per què passaven, d'on venien, on conduïen... Si les podia preveure, millor que millor. Per a ella, era del tot lògic i entenedor que la seva filla gran, l'Elionor, fos infermera i treballés en un hospital. Per a això l'havia educada: perquè tingués una feina seriosa, útil i pràctica amb què guanyar-se la vida i assegurar-se el futur. Què podia ser més lògic, més previsible, més entenimentat que el fet que la filla d'un metge fos infermera?

En canvi, allò de la petita, de la Sophie, tot

aquell defici per omplir papers de ninots, passar-se tardes senceres al zoològic observant els animals i dibuixant-los, allò, pensava, no era una autèntica pèrdua de temps? Tenia clar que bona part de la culpa la tenia el seu marit perquè sempre havia estimulat les fantasies en la noia. La Sophie era, de llarg, la preferida d'en Joseph, la nineta dels seus ulls, i aquella dèria artística que a ella tant l'angoixava, tenia en Joseph corprès i meravellat.

Posats a repartir responsabilitats, la Vera també culpava els professors de la High School de les inclinacions de la Sophie perquè, segons ella, havien atiat aquella rara vocació de la seva filla. N'hi havia un en especial, en Bob Waldman, que segons la Vera havia exercit una gran influència en la Sophie i havia contribuït de manera decisiva a omplir-li el cap de pardals. Va ser, en part, gràcies al professor Waldman que la seva petita s'havia decantat per aquella especialització en art, una cosa que li era incomprendible.

En aquell moment, però, la Sophie semblava del tot aliena a les reflexions que omplien el cap de la seva mare i a totes aquelles preguntes que es feia i per a les quals no trobava respostes. I és que la Sophie, aquella tarda en què els carrers semblava que bullien de somnis i somriures primaverals, amagava al damunt una bomba a punt d'explotar.

—Me'n vaig a Los Angeles.

Va deixar anar la Sophie, de cop en sec, sense saludar ni besar els seus pares, ni tan sols treure's el barret.

Sí, ho va dir, i tot seguit va sentir que s'havia tret un gran pes del damunt i va respirar alleujada. Les seves paraules, però, havien quedat surant en l'aire, com perdudes, i ho havien sumit tot en un gran silenci. La Vera, que feia mitja enredada en les seves cabòries, va alçar els ulls de la feina que feia i se la va quedar sotjant tan intensament que la noia es va sentir forçada a desviar la mirada. La dona, d'una revolada, va deixar la labor de punt damunt del sofà. Alguns punts es van escapar. Allò era inaudit i no presagiava res de bo.

—Em pots repetir el que acabes de dir? —va aconseguir demanar la Vera.

En Joseph es mirava la seva filla amb una mirada encuriosida i una mica inquieta.

—He dit que me'n vull anar a Los Angeles —va repetir la Sophie amb una veueta prima com un fil. De seguida, però, va semblar que recuperava l'aplom i va afegir tot somrient il·lusionada—: He aconseguit una beca al Chouinard Art Institute! Començo al setembre.

Va fer una pausa i es va quedar esguardant els seus pares de fit a fit, intentant copsar-ne les reaccions. A en Joseph, li brillaven els ulls. Els de

la Vera, en canvi, seguien fredament clavats en ella.

Com que cap dels dos no deia res, la Sophie va creure oportú donar alguna explicació més:

—Fa uns mesos la vaig sol·licitar. El professor Waldman m’hi va animar. El Chouinard és l’escola d’art més prestigiosa...

—Què estàs dient, Sophie? De què parles? —la va interrompre la Vera amb els llavis premuts en una ganyota de decepció.

—Mamà, és una gran oportunitat, què no ho entén? El Chouinard Art Institute forma tant professionals de les belles arts com artistes comercials. Em donarà la formació necessària per poder entrar a treballar en uns estudis d’animació.

Se li va estroncar una mica la veu mentre la mirada de la Vera se li continuava clavant com un trepant.

—És el meu somni. Vull ser animadora.

—El teu somni, dius? Que potser no has pensat en la situació que es viu en aquesta casa? —va dir la Vera, pronunciant cada síl·laba amb amargor. Havia desviat els ulls cap al marit, com si ell fos el veritable culpable del crac de la Borsa. Després, els va tornar a clavar en la Sophie, i va afegir amb una veu més greu, més d’acord amb aquella dolorosa urpada que sentia enmig de l’ànima—: Potser has oblidat que el teu pare ha hagut de tancar el consultori?

—Vera... —va mirar d'interrompre-la en Joseph.

—Potser no t'adones de l'esforç que fa la teva germana per ajudar en l'economia familiar? —va seguir, sense atendre la súplica d'en Joseph—. O és que creus que el seu somni és passar-se tot el dia en un hospital a l'altra punta de la ciutat?

La Sophie havia perdut fins a l'última espurna de coratge. Així i tot, va fer el cor fort per contrarestar els arguments de la seva mare:

—Ja sé que hauré de treballar per mantenir-me. Hi compto, mamà. No pretenc pas ser una càrrega per a vostès. Ho tinc tot previst. He estalviat els diners de les classes de dibuix que he estat impartint aquest curs. En tinc prou per al bitllet i per als primers dies. El professor Waldman m'ha escrit una carta de recomanació. Coneix un animador de Disney Studios i creu...

—El professor Waldman? Sempre el professor Waldman! Per què no es fica en els seus assumptes, el professor Waldman? —va alçar la veu la Vera, mentre es removia al sofà indignada i es dirigia directament al seu marit, com si la Sophie no hi fos.

—Però tu la sents, Joseph? L'estàs sentint? No penses dir res?

—Jo crec que l'hauríem d'escoltar, Vera.

—Doncs jo crec que ja l'he escoltada prou. Té disset anys, Joseph! I vol anar sola a Los Angeles.

Sola! En els temps que corren. Què no ho veus? No sap com guanyar-se la vida. Només sap fer dibuixos en un paper! I vol travessar el país per anar a treballar... en uns estudis!

La Vera va callar i una calma de vidre es va instal·lar a la sala. Va girar el cap i va desviar els ulls cap a la finestra, per on entrava una llum que, de cop, se li havia tornat ingrata.

—Sempre he volgut dedicar-me a l'animació, mamà. Per a mi, els dibuixos animats són màgia. És un art, mamà. Vostè...

—Jo res! Prou de parlar d'aquest tema.

La Vera va tornar a agafar les agulles. Va rebufar quan va veure els punts escàpols. La Sophie es va quedar fitant el seu pare amb una mirada muda d'auxili. Ell li va tornar un gest eloqüent. Un gest que demanava paciència, temps i, també, serenitat.

Quan l'Elionor va entrar a la sala, encara vestida amb l'uniforme de feina, va ensopegar amb aquell mur de silenci espès.

—Què passa? —va preguntar, intuïnt que darrere del silenci s'amagava alguna cosa més. Alguna cosa, va pensar, que devien haver provocat les excèntricitats de la seva germana, que tant exasperaven la mare.

—Quina una n'has fet, ara?—va preguntar a la Sophie amb veu agra.

La Vera es va alçar, i ara sí, va desar amb molta cura la labor i va anunciar:

—Soparem d'aquí a un quart d'hora. Noies, aneu a arreglar-vos. Elionor, si us plau, canvia't de roba. Fas una fila horrible.

L'Elionor es va contenir. Sabia que era inútil discutir amb la seva mare quan adoptava aquell to feridor. Tampoc no creia que fos possible fer-li entendre que poca cosa podia fer pel seu aspecte després d'una dura jornada de feina a l'hospital i de recórrer mig Nova York en metro per tornar a casa enmig de tota aquella gent que feia olor de treball, de cansament i, a vegades, de misèria.

Es va treure amb ràbia el casquet rodó, que va deixar al descobert els seus rínxols rossos, i va sortir de la sala darrere de la Vera.

En Joseph es va acostar a la Sophie, que s'havia assegut en una butaca amb la mirada perduda en els dibuixos geomètrics de la gran catifa que cobria el terra. La va agafar pel colze i, amb suavitat, la va obligar a alçar-se.

—Filla, després de sopar voldràs explicar-me això de la beca?

La Sophie va somriure i els ulls grisos se li van tornar a il·luminar, plens d'esperança.

Van ser més de dos mesos d'amenaques contínues. De malestar i de discussions. De silencis feridors que caminaven com ombres al costat de la Sophie quan entrava a casa.

De nit, quan s'ajeia al llit, exhausta després d'haver mantingut aquella contínua batalla amb la seva mare, les llàgrimes se li desbordaven dels ulls sense que intentés ni tan sols controlar-les. Altres vegades, amb els ulls secs, una ràbia vermella li inflava el cor i li impedia pensar amb claredat.

La Vera ho havia deixat molt clar: era menor d'edat i no se'n podia anar de casa sense el permís dels seus pares. Si ho feia, la faria tornar. L'averگونyiria. Faria el que calgués per treure-li allò del cap.

El que calgués!

I el seu pare semblava haver llançat la tovallola.

Fins que va comprendre que un somni com aquell de cap manera podia sortir-li debades. Havia d'arriscar-se. I es va disposar a fer-ho. Encara que les classes a l'institut d'art no començarien fins al setembre, la Sophie va decidir marxar immediatament després de la seva graduació per poder establir-se a Los Angeles amb tranquil·litat i posar-se en contacte amb els estudis d'animació. Estava disposada a tot per fer realitat el seu somni. Potser no aconseguiria feina en uns estudis de seguida, però tenia dues mans i les podia fer servir per rentar plats i servir taules, si calia.

Va comprar un bitllet només d'anada amb destinació a Los Angeles. El dia de la partida va sortir de casa en silenci, sense acomiadar-se, com una fugitiva. Era molt d'hora encara; els raigs de sol més matiners just començaven a llepar els carrers de la ciutat quan va abandonar l'única llar que havia conegut.

Va arribar a la Gran Estació Central amb molt de temps.

Nerviosa.

Havia estat vagarejant per la ciutat amb la maleta en una mà i el portafolis amb els seus treballs sota l'altre braç. A la fi, cansada, s'havia dirigit cap a l'estació, que, malgrat l'hora, ja vibrava de gent que anava amunt i avall, en totes direccions.

Va passar pel costat del taulell d'informació. Va admirar un cop més el sostre blau amb les constel·lacions celestes pintades amb traços daurats. Es va acomiadar en silenci de les grans aranyes lluminoses, de les galeries situades sobre el vestíbul principal, del terra de marbre que brillava sempre impol·lut malgrat els milers i milers de peus que el trepitjaven a cada moment.

No sabia quan tornaria a Nova York. A aquella estació. A casa.

Ni tan sols sabia si tornaria.

I, aleshores, va sentir la pressió d'una mà damunt de l'espatlla i va pensar que el seu somni

acabaria abans de començar. Es va girar a poc a poc, amb el cor que li galopava a la desbandada. I va veure el rostre somrient del seu pare.

Van seure en una de les cafeteries de l'estació. Es van agafar les mans davant de dues tasses de cafè. En Joseph va donar a la Sophie un sobre amb diners.

—Papà, no ho puc acceptar..., vostès...

Ell no la va deixar acabar.

—Agafa'ls. I estigues tranquil·la. Ja saps que hem hagut de vendre alguns objectes valuosos per tenir líquid. Són pocs diners, però són ben teus. Els necessitaràs, creu-me.

La Sophie va desar el sobre a la bossa. Li tremolaven les mans d'emoció mentre ho feia.

—Però la mamà... Si ho sabés.

—No pateixis per ella. La teva mare és molt previsible. M'ho faré venir bé. Li faré veure que val més que t'estiguis a Los Angeles estudiant i buscant el teu camí que fer-te tornar per la força i armar un gran escàndol. Li parlaré de les grans famílies que porten els seus fills al Chouinard. Ja ho veuràs, d'aquí a un mes estarà explicant a les amistats que té una filla artista amb una beca al millor institut d'art d'Amèrica.

—Però no els dirà que la seva filla vol treballar en uns estudis d'animació.

Van riure. Còmplices, com sempre.

—Saps què has de fer, en arribar?

—Primer presentar-me a l'institut i buscar un lloc senzill per viure-hi les primeres setmanes, fins que trobi una feina. Ja li vaig dir que tinc una carta de recomanació de Bob Waldman, el meu professor. Ell coneix personalment un animador que treballa a Walt Disney Studios. M'hi he d'adreçar i ensenyar-li els meus dibuixos. Crec que si hi vaig recomanada tot serà més fàcil. És possible que m'acceptin per treballar a mitja jornada. El senyor Waldman m'ha comentat que Walt Disney té una gran debilitat pels estudiants de l'Art Institute.

Es va reclinar a la cadira i va deixar escapar un sospir ensomniat.

—Papà, aquesta beca és una de les millors coses que m'han passat a la vida. I seria un somni fet realitat poder treballar amb en Disney. Si la mamà ho pogués entendre...

—Te'n sortiràs.

Pare i filla es van sentir units pel silenci que va seguir a aquelles paraules d'ànim. En Joseph es va mirar la Sophie amb una intensitat estranya; amb l'enyorança de la separació imminent i amb orgull, tot barrejat. Ella va semblar que es girava endins, com si busqués al seu interior tots els instants de felicitat viscuts amb el seu pare, que desava al cor. Sobretot el record d'aquella tarda màgica que

la va dur al cinema i va poder veure per primera vegada dibuixos en moviment.

—Es fa tard. He d'anar a passar un parell de consultes —va dir en Joseph amb una mirada tendra, però cansada.

Es van aixecar tots dos i es van fondre en una abraçada intensa.

—Sigues sempre tu, petita. Passi el que passi, sigues tu i no renunciïs als teus somnis.

La veu d'en Joseph era poca cosa més que un xiuxiueig que acaronava l'orella de la seva filla. Amb recança, se'n va separar i va començar a caminar cap al gran vestíbul. La Sophie va sentir una gran pesantor al pit, però es va esforçar a redreçar l'esquena i va respirar fondo. Ara no seria covarda. No ho seria.

Seria una filla digna del seu pare.